Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 128. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 7-го ЛИПНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JULY 7, 1955. No. 128. VOL. LXII.

ПРЕЗИДЕНТ ТУРБУЄТЬСЯ ПРО ЗАКОНОПРОЄКТИ В КОНҐРЕСІ

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер звернувся до републіканських конґресових провідників в справі здійснення своєї програми в Конґресі. Президент турбується про ухвалення п'ятьох законопроєктів, до яких Конґрес не дуже то прихильно ставиться. До цих п'ятьох законопроєктів належать: 1. Збільшення числа військових резерв. 2. Дозвіл Конґресу на будову „мирного" атомового корабля. 3. Урядова програма побудови нових шляхів. 4. Будівельно - мешканева програма. 5. Справа федеральної допомоги на будову шкільних будинків. Сенатор Ірл С. Клементс, який заступає хворого провідника демократичної більшости в Сенаті — сенатора Линдона Б. Джансона, заявив, що він і надалі обстоює попередній плян закінчити праці Конґресу з кінцем липня. Сенатор Клементс сказав, що він ітиме по тій політичній лінії, яку здійснював сен. Джансон. Сен. Джансон очолював „відповідальну опозицію" в відношенні до уряду президента Айзенгавера, і деякі демократичні сенатори закидали йому завелику підтримку уряду. (Сенатори мовчки молилися за здоров'я сен. Джансона, а президент Айзенгавер вислав йому до шпиталю побажання швидкого виздоровлення). Сенатор Клементс сказав після засідання Політичної Комісії Демократичної Партії таке. „Ми одноголосно вирішили, щоб продовжувати політику, яку здійснював конструктивний провід сенатора Джансона". З цього виходить, що демократичні сенатори співпрацюватимуть із урядом так, як цього вимагав сен. Джансон, це значить і надалі продовжуватимуть політику „відповідальної" опозиції. Демократична більшість в Сенаті значно різниться в погляді на ті п'ять урядових законопроєктів, які ще не ухвалені. 1. Сенат має свій власний законопроєкт про розбудову шляхів. 2. Сенат хотів би поширити будівельну програму в порівнянні з урядовим проєктом. 3. Сенат зовсім відкинув урядовий проєкт про будову „корабля миру". 4. Сенат хоче допомогти урядові в здійсненні його програми збільшення військових резерв. 5. Програма будови шкільних будинків комплікується можливістю поправки про скасування сеґреґації, проти якої виступає уряд.

Домагаються більйонової допомоги на шкільництво

Шикаґо. — Законодатна Комісія Краєвого Виховного Товариства домагається від федерального уряду більйона долярів річно на те, щоб допомогти публічному шкільництву вийти з теперішньої кризи. Виконний секретар цієї комісії Джеймс МекКескіл виготовив звіт, в якому домагається від федерального уряду 500,000,000 долярів на будову нових шкільних будинків, 300,000,000 долярів на збільшення учительських платень в середніх школах та 20,000,000 долярів на стипендії для здібних абсольвентів середніх шкіл, які тепер не можуть студіювати в каледжах. Цей звіт предложать загальним зборам Крайового Виховного Товариства, в яких беруть участь 15,000 учителів та шкільних адміністраційних урядовців. Кожного року число учнів збільшується на один мільйон, а число вчителів зовсім не збільшується, і цього року бракуватиме коло 90,000 учителів, а через 10 років те число виноситиме коло 900,000. Внаслідок недостачі учителів погіршується праця в шкільних клясах, і одночасно погіршується стан загальної освіти.

В 1954 році збільшився експорт до СССР

Вашинґтон. — Бувший директор Адміністрації Закордонних Операцій Гаролд Е. Стасен у своєму звіті Конґресові заявляє, що експорт товарів із країн вільного світу до СССР в 1954 році дійшов до найбільшого числа в післявоєнних роках, а до всіх інших держав комуністичного бльоку зріс на 24 відсотки в порівнянні з 1953 роком. Та на збільшення цього експорту зовсім не мала впливу редукція числа товарів, яких не вільно вивозити до комуністичних держав. Але Стасен передбачає, що немає виглядів на те, щоб цей експорт далі зростав, бо Совєти не мають товарів, які могли б продавати закордонові. Минулого року Совєти купували пшеницю, рибу і масло за експортоване золото. Вільний світ продав комуністичному Китаєві в 1954 році товарів на суму 285,000,000 долярів, а купив від китайських комуністів за 271,200,000 долярів.

В АМЕРИЦІ

● **Один високий урядовець** заявив, що пані Овіта К. Гоббі в найближчих днях зрезиґнує зі становища секретарки здоров'я, виховання і добродійности. Її місце мав би зайняти підсекретар скарбу Маріон Б. Фолсом. Вона залишила б вій уряд з особистих причин, бо її чоловік важко хворий.

● **Президент Айзенгавер** провів вільний час в горах Кетоктін в стейті Мериленд та на своїй фармі в Ґетисбурґу, Па. В суботу президент грав у ґольфа при 92-ох ст., але вологе й гаряче повітря не дозволило йому грати другу рунду.

● **Генеральний постмастер** Артур Е. Соммерфілд повідомив, що його уряд змінить урядову поштову оливкову краску на червоно-синьо й білу. Такою краскою будуть помальовані поштові скриньки та автобуси. Скриньки будуть помальовані на синьо-червоно, а напис „Пошта ЗДА" буде білий.

● **Губернатор стейту** Ню Джерзі Роберт Б. Майнер підписав закон, згідно з яким фармери можуть вживати в боротьбі проти ворон малих вибухових бомб. Ці бомби мають 18 грамів вибухової речовини.

● **Орган Американського Товариства** для лікування серця „Ди Амерікен Гарт" повідомляє, що в минулому році число смертних випадків від серцевих недуг трохи зменшилося. Серцеві недуги все ще стоять на першому місці і вони спричинили аж 52.3 відсотка всіх смертних випадків в цій країні впродовж 1954 року. Всіх смертних випадків було — 1,481,000, а від недуг серця померло 773,989 осіб.

● **Радіо „Вільна Европа"** відзначувало 5-роковини свого існування, і з того приводу подавало окремі звернення президента Айзенгавера, Адлея Е. Стівенсона та інших визначних осіб. Це радіо передає авдиції до Польщі, Чехословаччини, Болгарії, Румунії і Мадярщини. Президент заявив, що „дух" сателітських народів дозволяє думати, що вони осягнуть свої надії та аспірації.

● **Прем'єр Бірми У Ну** заявив з приводу Декларації Американської Незалежности, що ідеали Американської Революції „більш вибухові" щодо свого змісту, як атомова бомба.

● **В 1954—1955 році** в ЗДА студіювали 34,232 закордонні студенти, які походять з 129-ох держав, колоній та територій. Найбільше цих студентів було з Канади, а після неї з Китаю, Індії, Японії, Філіппін та Кореї. Крім цих студентів ще 635 закордонних науковців із 50-ох держав студіювали в цій країні.

● **Команди армії та летунства** повідомляють, що внаслідок підвищення платні фаховим військовикам 63 відсотки фахових вояків погодилися довше служити при війську, а в летунстві це число виносить 31 відсоток. Коли б не було збільшення платні, то ті вояки і летуни були б покинули службу при війську.

ВІДГУК 6-го КОНҐРЕСУ УКРАЇНЦІВ В КОНҐРЕСОВОМУ РЕКОРДІ

Сенатор Лімен зголосив 28 червня ц.р. до Конґресового рекорду повний текст промови, що її виголосив під час 6-го Конґресу Українців в готелі Коммодор в Ню Йорку нюйоркський губернатор Аверел Гарриман. Сенатор Лімен пояснив у своєму вступі, що в ЗДА є коло півтора мільйона американців українського роду, які бажають собі визволення України і самостійности для неї, так само, як і для інших поярмлених большевиками народів, що лежить також в інтересі американської держави. Значення Конґресу Українців — казав сенатор Лімен — зросло завдяки виголошенню на бенкеті, що відбувся з цієї нагоди в суботу 28 травня, великої політичної промови губернатором стейту Ню Йорку, Аверелом Гарриманом. З уваги на проблеми, що їх заторкнув у своїй промові губернатор Гарриман, як міжнародна конференція „на вершинах", справа продукції літаків, справа втікачів і ін., є в загальному інтересі, сенатор Лімен запропонував записати в Конґресовому рекорді однаково текст тієї промови як і голоси американської преси у звязку з її виголошенням. Таким чином і тому, що не було спротиву, до Конґресового рекорду вписано буквальний текст промови субернатора Гарримана, а також голоси таких американських часописів: „Ню Йорк Гералд Трибюн", „Ню Йорк Таймс", „Лонґ Айленд Пресс", „Боффало Івнінґ Нюз", „Боффало Курір-Експресс" і „Дітройт Нюз", усі з 29-го деякі теж з 31 травня ц.р. (Конґр. Рекорд, Сенат, 7960 з 28 червня 1955.)

Преосв. Кир Ісидор з Торонта виїхав на Евхаристійний Конґрес до Бразилії

Торонто, Канада. — Апост. Екзарх Східньої Канади Преосв. Кир Ісидор виїхав на Міжнародний Евхаристійний Конґрес, який цього року відбудеться в Ріо де Жанейро в Бразилії. Разом із Киром Ісидором виїхав і його канцлер о. В. Філевич. Преосв. Кир Ісидор буде єдиним представником української католицької ієрархії на цьому Конґресі. Його присутність спричиниться великою мірою до росту зацікавлення всього католицького світу, представники якого будуть присутні на Конґресі, нашою Церквою, — мовчазною і ворогом поневоленою, та нашими національними змаганнями. Під час богослужень плистимуть до неба молитви і за визволення України.

ПОМЕР ІНЖ. ІЛЬКО ПОПОВИЧ

Мюнхен. — Президія і Виконний Орган УНРади повідомляють, що у шпиталі в Оберферинґу, в Німеччині, помер 1 липня ц. р. після довгої і важкої недуги інж. Ілько Попович, у віці 73 роки. Покійний був чільним членом Української Соціялістичної Партії і членом Української Національної Ради. Перед війною Ілько Попович був членом Української Соціялістично - Радикальної Партії в Західній Україні. Мешкав у Станиславові. Брав активну участь в українських визвольних змаганнях та був старшиною в Дієвій Армії УНР. Опинившись на еміґрації, продовжував свою політичну, громадську й культурну роботу. В його особі український громадський актив на еміґрації взагалі та зокрема соціялістичний табір втратили чільного свого працівника. Похорон відбувся 4-го липня.

Совєти не радо платять за доставлені товари

Вашинґтон. — Державний департамент повідомляє, що совєтський уряд заплатив ЗДА 7.692,766 долярів за ті американські товари, які дістав зараз після закінчення другої світової війни. ЗДА постачали тоді СССР свої товари на рахунок позичок, і ті доставлені товари самі Совєти оцінили на 222 мільйони долярів і погодилися цю суму заплатити. Але під час так званої холодної війни СССР перестав був платити рати на рахунок цього довгу, аж тепер на довід зміни курсу у відношенні до ЗДА, Москва вплатила нову рату на рахунок того старого довгу. Подібно „віддають" Совєти й американські кораблі, які „позичили" під час війни.

Спеки в ЗДА

Ню Йорк, Н. Й. Бюро Погоди повідомляє, що в багатьох стейтах цієї країни панують спеки вже кілька днів, і температура дійшла до понад 90 ступенів. Понад 90 ступ. було в Бостоні, Вашинґтоні, Клівленді, Шикаґо, Далласі та багатьох інших місцевостях. В Ню Йорку вже кілька днів температура понад 90 ст., а 4 липня був найгарячіший день в цьому місяці, бо термометр показував 95.8. Та в деяких місцях Ню Йорку температура доходила і до 100°, в Джерзі Сиτі — 104, в Нюарку — 101. Бюро Погоди передбачає незначне зменшення гарячі, бо холодне повітря надходить із Канади. Міська Управа в Ню Йорку закликає населення щадити воду та не поливати травників і грядок в пополудневих годинах при кінці тижня, коли найбільше зуживається в місті води.

405 ОСІБ ЗГИНУЛИ В АВТОВИХ КАТАСТРОФАХ

Ню Йорк, Н. Й. — Цього року під час триденних ферій з приводу Свята Незалежности на шляхах цієї країни в автових випадках згинули 405 осіб. Це рекордове число в історії ЗДА, бо досі найбільш нещасливих випадків під час 4-го липня було в 1950 році, але тоді були чотири вільні дні, бо 4 липня випало в вівторок. Крім цього втопилися 250 осіб, а 147 осіб згинули в інших нещасливих випадках.

ГАННА ШЕРЕЙ В НАЙБЛИЖЧУ СУБОТУ СПІВАТИМЕ НА СОЮЗІВЦІ

Відома і дуже популярна наша концертова артистка, мецо-сопран Ганна Шерей, виступить в найближчу суботу, 9-го липня ввечорі, з власним концертом народних та історичних пісень на „Союзівці", вакаційно-відпочинковій оселі Українського Народного Союзу в горах Кетскил біля Керґонксону. Пані Шерей, відома вже із своїх виступів в Европі, здобула собі велику популярність своїми концертами та участю в багатьох концертових імпрезах уже теж на американському терені. Її виступ на „Союзівці" під час теперішнього сезону напевно ще збільшить її популярність серед численних гостей з багатьох місцевостей, які довше перебувають на „Союзівці" та тих, які приїжджають, щоб провести там вільний від праці кінець тижня, відпочиваючи там серед чудової природи та користаючи із свіжого гірського повітря, великого купального басейну та багатьох інших відпочинкових і розвагових можливостей. Пані Шерей акомпаніюватиме на фортепіяні пані Леся Вахнянин-Куриленко.

Запевнення Хрущова викликало протилежний наслідок

Вашинґтон. — Запевнення першого секретаря комуністичної партії Совєтського Союзу Нікіти Хрущова, що СССР повів „мирову офенсиву" й візьме участь в Женевській конференції „на вершинах", бо „так найліпше", і його рішуче заперечення, наче б це ділялось наслідком господарських труднощів в Совєтах, викликало в чужинецькому світі зовсім протилежне враження. Звертають увагу, що ніде ніколи не появилась ніяка офіційна ані навіть півофіційна заява, наче б совєтська слабість і економічні труднощі в СССР були причиною зміни совєтської тактики. Коли ж мовляв, Хрущов, вважав за відповідне так палко полемізувати з приватними голосами деяких органів міжнародної преси, то видно ті голоси говорили саму правду. Гаррі Шворц з „Ню Йорк Таймс-у" заявляє в окремій статті, що ніхто інший, як саме Хрущов власними промовами про фатальний стан в різних галузях чи то хліборобства, промислу чи будівництва, а також подібні голоси інших совєтських достойників і преси довели Захід до висновку, що Совєтам треба „передишки". Заява Хрущова означає у практиці заклик до трьох західних голов урядів, які прийдуть до Женеви, щоб вони не ставили таких вимог, яких СССР не всилі буде прийняти. — Московська преса помістила на перших сторінках велику вістку про відвідини совєтських достойників в американській амбасаді в дні 4-го липня, але промовчала все те, що нам наговорив Нікіта Хрущов...

Сені сформував новий італійський уряд

Рим. — Проф. Антоніо Сені, діставши запевнення від чотирьох центральних партій, що вони готові активно підтримати його місію формування нового італійського уряду, дав остаточну згоду президентові держави, проф. Ґрончі, та приступив до формування кабінету. Повна листа міністрів покищо невідома, відомо тільки, що 4 міністри, які мали найважніші ресорти, залишаться ті самі, що були в попередньому уряді Маріо Шельби. Віце-прем'єром буде надалі лідер правої соціялістичної партії Джузеппе Сараґат, закордонним міністром д-р Ґетано Мартіно, міністром оборони Емільйо Тавіяні і міністром фінансів Еццio Ваноні. Сам проф. Сені заступить попереднього прем'єра Шельбу на становищі прем'єра і міністра внутрішніх справ. Новий уряд спирається на тій самій коаліції, що уряд Шельби й розпоряджатиме тією самою невеличкою більшістю, що її мав Шельба. В сенаті урядовий партійний бльок розпоряджає 123 голосами на 243 сенаторів, а в парляменті 303 голосами на 590 послів. Все ж, за цим центровим урядом завжди голосує ще частина послів, чи сенаторів із поза-урядового бльоку й уможливлює урядові втриматись. Збереження в новому італійському уряді тих самих міністрів закордонних справ і оборони є назверхньою маніфестацією, що новий італійський уряд буде вести ту саму закордонну політику, оперту об тісний союз з Заходом на плятформі НАТО і Західньої Европейської Унії. Таким чином не здійснились надії комуністів, наче б упадок уряду Шельби промостив дорогу до „невтралізації" Італії.

Поліційний терор на Угорщині, шукають за „американськими шпигунами і терористами"

Відень. — За одержаними повідомленнями, останніми тижнями відбулися по домах і каварнях Будапешту масові ревізії, для якої то мети стягнено до Будапешту поліційні резерви з провінції. Узброєна в рушниці поліція патролює безупинну вулиці і зокрема дуже пильно „охороняє" будинки американського і британського посольств в Будапешті. Угорська комуністична телеграфічна аґенція підтвердила, що переведено численні ув'язнення угорських громадян, які буцімто діяли, як „американські шпигуни і терористи". Повідомлення про масові арешти підтверджують теж й особи, які останнім часом прибули з Угорщини.

● **У Східній Німеччині** подався до димісії міністер внутрішніх справ Віллі Штоф, засновник різних параміліτарних організацій, що, разом з існуючою стотисячною „народною поліцією" мають створити нову східньо-німецьку армію. Газети подають, що Штофа призначать східньо - німецьким військовим міністром, але аж після Женевської конференції, щоб не показувати, що комуністи далі зброяться.

БОСІ НА ВУЛИЦЯХ ВАШИНҐТОНУ

Під час 98-ступневої спеки, що дошкулила також і столиці ЗДА, секретарки сенатора Гомера Е. Кейпгарта (реп., Індіяна) йдуть до праці босоніж, несучи в руках своє взуття — так достоменно, як ходять босо і з узуттям у руках дівчата в Україні.

ПЕРОН ПРОМОВИВ, ПРОПОНУЄ ПЕРЕМИР'Я

Буенос Айрес. — Після довгої мовчанки президент Хуан Д. Перон виголосив в радіо промову, в якій простягнув руку до згоди своїм політичним противникам. У своїй промові Перон змінив свій первісний осуд револьти в дні 16 червня ц. р. і „звільнив" опозиційні політичні партії від відповідальности за події в цьому дні. „Політичні сили — заявив він, не брали участи в змові, хоч деякі з політиків були замішані в револьту особисто". Далі запропонував Перон своїм політичним противникам коеґзистенцію, кажучи, що за останні роки він чув деякі голоси з боку опозиції про конечність миру і порозуміння між арґентинцями, але на всі заклики в цій же самій справі з боку Перона не було ніколи позитивної відповіді. Декілька разів Перон повторював і підкреслював у своїй промові, що оферує він своїм противникам перемир'я і згоду з щирих і безінтересовних мотивів і сподівається, що опозиція прийме простягнену руку так щиро, як щиро витягає руку до згоди він — Перон. Промова Перона великого успіху не мала, бо ще цього самого вечора екзекутива арґентинської, опозиційної до Перона, радикальної партії після короткого засідання підтримала свою попередню резолюцію, що „без свободи не може бути замирення". Водночас екзекутивний комітет радикальної партії звернувся до міністра зв'язку з проханням дати згоду на користування державними радіостаціями для проголошення відповіді президентові Перонові, що її мав би дати провідник радикальної партії Артуро Фрондіці. Разом з тим партія зажадала дозволу на відбуття публічного зібрання, щоб на цьому зібранні з'ясувати свої „постуляти моралі, свободи і демократії в країні." Промова президента Перона підсилала вістки про можливість його резиґнації, що її має вимагати від нього армія. Вона розчарувала членство прихильної йому Генеральної Конфедерації Праці, яке сподівалося гострішого виступу й евентуального наказу демонструвати за Пероном, а тим часом почуло з уст Перон гасло „з праці до дому і з дому до праці". Резиденція Перона далі під сильною охороною війська.

Комуністи постійно порушують перемир'я в Кореї

Панмунджом. — На близько 4-годинному бурхливому засіданні мішаної військової комісії, генерал Г. С. Паркс, як репрезентант збройних сил Об'єднаних Націй заклав гострий протест проти постійного порушування комуністами в Північній Кореї постанов перемир'я. Комуністи, мовляв, скріпили сотнями нових літаків своє летунство в Північній Кореї, довезли і далі довозять нову артилерію та взагалі цілком нехтують постановою, що під час перемир'я не вільно збільшувати існуючої в часі підписання перемир'я своєї збройної сили. Водночас комуністи, казав американський генерал, спаралізували Невтральну Комісію ОН, яка мала стежити за правильним виконуванням постанов перемир'я, бо польський і чеський комуністичні делеґати цілком утотожнили себе з комуністичною стороною і покривають всі надужиття комуністів. Генерал Паркс покликався при цьому на останні зізнання двох північно - корейських старшин летунства, які втекли до Сеулю і привезли останні відомості з-поза ворожої лінії. Коли комуністичний представник заперечив, наче б узагалі якісь північно-корейські летуни втекли і заявив, що це були південно-корейські летуни, генерал Паркс в гострій формі звернув увагу, що пропаґандивними штучками комуністи не можуть затерти цього поважного оскарження і звернув їм увагу, щоб вони не легковажили собі цієї справи. Після того засідання комуністи хотіли скликати — для чисто пропаґандивних цілей — пресову конференцію, але альянтське військове командування, засягнувши опінії в командуванні в Токіо, заборонило журналістам вільної преси взяти участь у такій пресовій конференції, пояснивши, що альянтське командування не приймає у себе представників комуністичної преси.

В СВІТІ

● **На Тихому океані,** біля японського побережжя, припинено 9-тидені розшуки за загинувшими двома американськими летунами. Підчас тих розшуків сталися дві дальші трагедії, бо один летун розбився серед мряки об шпиль гори і згинув, а ще один пропав безслідно. Всіх 4-ох зараховано тепер до погибших.

● **У Туреччині** поліція арештувала болгарського віце-консула, Георґія Чолакова, приловивши його на гарячому вчинку, як він, стрінувшись опівночі на Істанбульському мості, діставав від другого болгарина, але турецького громадянина, шпигунські документи. У зв'язку з цим переведено більше арештувань серед членів комуністичної шпигунської сіті.

● **У Південному В'єтнамі** державна армія остаточно розгромила „приватну" армію релігійної секти Гоа-Гоа. Очищено цілком гори, в яких скривалися бунтівничі війська, що їх вищі старшини втекли на територію Камбоджі. Оприлюднив це південно-в'єтнамський прем'єр Нґо Дінґ Дієм у радіопромові до народу, проголошуючи закінчення жалюгідної громадянської війни.

● **В Альжирії** місцеві терористи важко пострелили з-поза рогу французького майора в центрі містечка Робертвіл. Знову ж в місті Філіпвіль на Середземноморському побережжі, вибухли дві бомби. Ще не стверджено наслідків того бомбового атентату. Недалеко Філіпвіль ранено трьох французів, коли їх авто попало в засідку. Французи вислали в ту околицю сильні відділи війська.

● **В Північній Кореї** — оповіли летуни, що втекли відтіль — тверду й абсолютну владу зберігає в своїх руках прем'єр Кім Іль Сунґ, який народився в Совєтах і дістав в Москві комуністичний вишкіл. У 1953-му році сім чи вісім північно-корейських міністрів розстріляли, як „зрадників" серед боротьби за владу. Від того часу ця боротьба ведеться більш скрито і підступно.

● **Совєтський митрополит Пітірім** прибув на чолі делеґації православного духовенства до Шотляндії з відвідинами на запрошення від Британської Ради Церков. Англіканські духовники приготовили для своїх московських гостей цілу низку культурних імпрез, у вірі, що приїхали дійсно духовники.

● **Італійський суд в Турині** засудив в заочному судовому процесі Годфріда Маєра, австрійця, за вбивство 4-х італійських жидів в жовтні 1943 року, коли Маєр був старшиною в рядах СС. За той сам злочин судили Маєра в Австрії, але звільнили його „з браку доказів вини" та відмовились видати італійському судові.

● **Комуністична преса в Японії** хилиться до упадку з браку передплатників. Один журнал закрито, а часопис „Зоря народу" стоїть на порозі банкрутства. Та „Зоря" м.і. навчала японських робітників, як самому фабрикувати „домашнім способом" т.зв. „коктейлі Молотова", себто ручні ґранати, та примітивні пістолі.

● **Хрущов,** виходячи підпитий з прийняття в американській амбасаді в Москві з нагоди свята 4-го липня, напоровся на заступника американського військового атташе, майора Файфа. „Хочу говорити з військовим чоловіком", заявив комуністичний достойник здивованому майорові. „Ми не хочемо війни і американці не хочуть війни. Але коли буде війна, то ми знову повинні воювати по одному боці" — заявив підхмелений Хрущов. Майор Файф засміявся.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КРЕМЛІВСЬКА „ЗБРОЯ"

Для Кремлю та його підривних п'ятиколонних гнізд в поодиноких країнах — усі прояви суспільного життя є тільки „зброєю" в змаганні до основної мети: підкорення світу комуністичній диктатурі. Недавно в журналі „Сатердей Івнінг Пост" була, для прикладу, інтересна стаття, як то східньо-німецький міністер закордонних справ, відома „червона Гільда", перетворила судівництво в „зброю пролетаріяту" навіть серед такого розвиненого суспільства, як німці. Для комуністів усе „зброя": суд, школа, виховання, мистецтво, навіть Церква. Але вже за наймогутніший „калібер" у тому своєму арсеналі „зброї" вважають комуністи пресу та взагалі інформацію, нехтуючи всіми їхніми писаними і неписаними законами, махнувши рукою на всіляку етику і правду та перетворивши її в безприкладну в історії людства машину брехливої пропаганди, що „пере мозки" всіх неосвідомлених у правді.

Очевидно, що червона Москва не має жадних перешкод, щоб перетворити в таку нікчемну „зброю" свою власну пресу та інформацію. Але, по деякому часі вже не тільки совєтські громадяни — якщо так можна назвати мільйони гноблених та експлюатованих совєтських рабів, — але й величезна частина світу переконались та знають, що „нет правди в Ізвестіях" і „нет ізвестій в Правдє". Знає це теж і Кремль і тому він уже від довшого часу намагається збільшити свій власний „арсенал" такої пропагандивної „зброї" не тільки всілякими своїми п'ятиколонними „вістями" чи „голосами', але й організацією всіляких п'ятих колон між редакторами вільної і незалежної та загальнореспектованої преси. Кінчик заслони над тією все ще далеко не вияснено справою підніс востанньому Винстон Бурдет, журналіст з довгою і цікавою кар'єрою. Зізнаючи перед Сенатською Комісією Внутрішньої Безпеки минулого тижня, Бурдет розповів широко про організацію комуністичної ячейки в зліквідованому перед кількома місяцями „Бруклинському Орлі", до якої він і сам належав від 1937 до 1942-го року та виконував різні функції, включно до шпигунської поїздки до Европи. Зірвавши з комунізмом, Бурдет виявив усі свої зв'язки та розкрив усю свою та відому йому комуністичну п'ятиколонну діяльність заінтересованим властям. З його опублікованих свідчень виявляється теж частинна метушня Кремлю та його слуг для організації своєї п'ятої колони серед працівників американської преси та інформації.

Це, що виявив Бурдет, давно можна було підозрівати і в цьому можна теж знайти вияснення на не одну справу, яка відноситься або має свій зв'язок з нашою, американсько-українською історією. Можна сподіватись, що дальші вияснення тих зрадницьких маніпуляцій Кремлю кинуть відповідне світло та вияснять теж і походження та організаторів протиукраїнської пропагандивної оргії, що велась тут у частині американської преси головно під час другої світової війни. Як відомо, головним предметом тих нападів був Український Народний Союз та його орган і зокрема головний редактор того органу, сл. п. д-р Лука Мишуга. Це тільки потверджує, що Москва намагалась використати коньюнктуру війни та воєнного союзу з Америкою на те, щоб при допомозі своєї п'ятої колони розправитись з „українською заморською твердинею". Можна бути певним, що від тієї своєї мети вона не відступила й сьогодні та продовжує її відповідно зміненими формами і методами. Теперішня спеціяльна організаційна кампанія Українського Народного Союзу дає добру нагоду закріпити цю твердиню ще більше і доказати всім її явним і скритим ворогам, що їхні зуби заслабі і їхні руки закороткі в усіх їхніх заходах, де є справжній український дух та справжня американська демократія. Тільки наша зорганізованість, наша ідейність і свідомість можуть встоятись та дати кожночасно належну відсіч кожній явній і підступній „зброї" Кремлю та його наймитів.

„БУДЬТЕ ОБЕРЕЖНІ — ЖИЙТЕ ДОВШЕ"

У зв'язку зі Святом Незалежности, останній кінець тижня мав три вільні від праці дні. Результат того довшого дозвілля, вже в перших підрахунках: 380 вбитих в автомобільних катастрофах, 192 особи втопились під час купелі а 110 згинули в „інших нещасливих випадках". Властивістю цих вакаційних днів є саме це багате жниво смерти і все це внаслідок необережности. Смерть чигає на кожного з нас на дорозі, у воді, на сонці, на кожному кроці. Тому — будьмо обережні. Кожний з нас завжди повинен мати перед очима американське вакаційне гасло: „Будьте обережні — жийте довше!"

НІМЦІ В АМЕРИЦІ

Можна сперечатись про те, котра національна група в Америці відіграла тут найбільшу ролю, але є незаперечною правдою, що до тих, які поклали найбільші заслуги для здобуття Америкою свободи, для побудови її армії та здвигнення її економіки і культури, — належать власне німці. Вже само число німецьких імігрантів вказує на їх значення в новій американській батьківщині. Їх нараховують тепер круглo на 25 мільйонів осіб, — а автор знаменитої статті в „Рідерс Дайджесті" Алберт К. Майзел твердить, що кожний шостий американець має німецьку кров. Однак він запевняє, що заслуги, покладені ними для Америки, перевищують навіть те їхнє велике числове значення.

Перші німці прибули до Америки в 1683 році. Того року з невеликого корабля „Конкорд" (Згода) у затоці Филаделфії висіло на берег 13 ткацьких родин із містечка Крефельд в Надренії. Захоплені листи перших американських німців до свояків і знайомих викликали в Німеччині масовий еміґраційний рух за Атлантійський океан. Під час американської визвольної війни німців було вже тут коло 300,000, а під час громадянської війни — на яких півтора мільйона більше. Від того часу прибуло сюди ще круглo 4 мільйони німців так, що з усіми їхніми нащадками їх мало б тепер бути — як уже згадано — коло 25 мільйонів. Очевидно, що процес інтеґрації й американізації пішов серед них так глибоко, що — як і в усіх інших національних групах і в загальному американському житті — кровне походження не є тотожне з приналежністю до національної групи, яка плекає свої окремішні питоменності. Проте, в заслугу даної національної групи записується подвиги також тих одиниць, які мають у собі кров своїх предків із далекої прабатьківщини.

Згаданий автор звертає увагу на найяскравіший, бо найбільш на всьому терені між двома океанами поширений культ Різдва. Це не американський, а німецький прастарий культ, що був невідомий в Америці аж до 30-тих років минулого сторіччя. Тоді вперше німецькі іміґранти ввели прикрашену свічечками й різними цяцьками ялинку. Цей новий для американців обичай, разом із піснею „Штіллє нахт" („Сайлент Найт"), зламав дотогочасний строгий пуританський звичай святкувати Різдво у тиші й контемпляції, і зробив із Різдва найголосніше й найрадісніше свято в році, особливо для дітвори. Так само великоднє яйце й великоднє ягня — це прищеплений американськими німцями щорічний святковий обичай. До масових щорічних традиційних звичаїв, що їх ввели в Америці німці, належать публічні ярмарки, зорганізовані вперше в Джермантавні (тепер міська дільниця у Филаделфії) у 1707 р. Німці ввели тут такі страви, які загально прийнялися разом з їх німецькими назвами: „вінерс", „франкфуртерс", „гембурґерс", „зауеркравт", „цвібак", „ливервурст", „нуделс" і таке інше.

В ділянці культури найбільша заслуга німців в царині музики. Вони перші заснували аматорські хори, співочі товариства й камерно-музичні організації. У 1848 році постала перша в Америці симфонічна оркестра, т. зв. Германія Оркестра, створена з 23-х німців в Ню Йорку. Вона об'їздила всю Америку, давши за шість років коло 800 концертів. Вона також вперше познайомила Америку з такими творами, як Дев'ята симфонія Бетговена чи увертюра до вагнерівського „Тангойзера". Під її магічним впливом народжувались, як гриби по дощі, місцеві співочі й музичні товариства. Майже кожний член цієї першої німецької оркестри став директором чи концертмайстром американського музично-співочого гурту в іншій місцевості. Вони започаткували також спроваджування світової слави німецьких фортепіянів Штайнвея, Кнабе, Вебера чи інструментів Вурліцера. Щодо виконавців, то тільки італійці суперничали з німцями, як диригенти, співаки й співачки. Але щодо голлівудських зірок, в ділянці режисерії і виконання новочасного фільму, то такі імена, як Ернст Любіч, Еріх фон Штрогайм чи Марлена Дітріх — по нинішній день неперевершені. Так само в ділянці літератури цілий ряд найчільніших письменників, які творили англійською мовою, як, напр., Едґар Аллан По, і Теодор Драйзер, чи частинно німецькою, як Людвіґ, все це німці.

Спорт і гімнастика — це окрема ділянка піонерської діяльности німців в Америці. Вони ввели вперше „турнферайни", що стали правзором для гімнастики в американських школах. На 50 найчільніших рекордистів плавацького спорту в Америці від 1900 року — було 10 німців із такими світочами, як Джонні Вайсміллер (славетний „Тарзан" в американському фільмі) і Ґертруде Едерле. У репрезентаційних дружинах футболу й бейсболу німці завжди становили найбільший відсоток.

Джордж Вашингтон створив в німців власну прибічну ґвардію під командуванням майора Вартоломеуса фон Геєра. Німці поставили були 4 сотні піхоти й т. зв. „німецьких фюзілерів". Корпус Пуласького був створений з німців із Бетлегему. Генерал Ніколас Геркімер помер від ран, а у Вірджінії вславився командант полку Петер Міленберґ. Барон фон Стойбен був реорганізатором американської армії, і тому дехто приписує йому власне заслугу у виграі визвольної війни. Зрештою, німці, які показали себе знаменитими старшинами й вояками під час визвольної американської війни, не покинули ріллі. Їхні фарми в повіті Ленкестер у Пенсилвенії донині є в руках їхніх нащадків і належать до найкращих в Америці. Водночас німці стали піонерами промислу. Вільгельм Ріттінгавзен заснував у 1960 році першу в Америці фабрику паперу. Перша сталеварня була в німецьких руках у Вирджінії, так само іміґранти з Вестфалії започаткували скляний промисел. Першу Біблію надруковано в Америці в друкарні Кристофера Сауера. Джон (Йоган) Реблінґ, інженер з політехнічної школи в Берліні, почав перший вводити грубі сталеві линви у будові звисних мостів. Отто Мерґенталер був батьком лінотипу, а Джордж (Георґ) Вестінґгавс увів вперше повітряну гальму, що дала безпеку на американських залізницях. Такі прізвища нинішніх мультимільйонерів, що їх предки були піонерами американського промислу, як Астор Рокефеллер, Шваб, Крайслер — говорять самі за себе. Гайнц, Гершей, Крафт, Фляйшман — це такі самі загальновідомі прізвища на опакуванні прерізних масово поширених продуктів, як напр., „пивні королі" Шліц, Шефер, Рупперт і ін. У фармацевтичному промислі вславились Мерк і Пфіцер, у хемічному Маллінкродт, в оптичному Генрі Льомб. Професійна організації німецьких друкарів, годинникарів, пекарів, різників, сталеварників, слюсарів і стельмахів з-перед ста років у Филаделфії привела до створення Американської Федерації Праці, а теперішній президент Юнайтед Авто Воркерс і цілого КІО — професійний діяч німецького походження, Волтер Рутер. Карл Шурц був одним із засновників республіканської партії, одним із найближчих співробітників Абрагама Линколна, а потім секретарем внутрішніх справ за президента Гаєса.

Два президенти з найновішого часу — Гувер і Айзенгавер — мають бути німецького роду, так само, як 11 членів теперішнього Сенату і 35 конґресменів. Протинімецькі настрої в Америці за першої світової війни швидко минулися. Гірше відбилася на німцях нагінка за другої світової війни. Але розмірно невеличкий відсоток німців пішов за нацистською агітацією, що її вели Фріц Кун і Гайнц Шпанкнобль. Прізвища трьох найчільніших полководців з другої світової війни — генерала Айзенгавера і адміралів Німіца та Шпааца — вказують, що маса німецьких нащадків в Америці була льояльна до ЗДА. І коли ми читали кілька днів тому, що посадник міста Ню Йорку Ваґнер поїхав до малого німецького містечка, з якого походив його батько, славетний американський сенатор, то це один із численних доказів, що американці німецької крови не цураються батьківщини своїх батьків, хоч самі є вже промінентними американськими громадянами а деякі з них творять історію цієї країни.

„НА НАЙВИЩІЙ ПЛОЩИНІ"

Недалека конференція в Женеві має відбутися „на найвищій площині". І завжди, як в холодній війні, конференції міністрів закордонних справ ставалися чимраз то рідшими, більше нецікавими та непродуктивними, виринало це чарівне поняття... Після десяти років блаженного відпочинку, має ця „найвища площина" показати світові, чи, та на скільки зможе вона розморозити заморожені фронти холодної війни. Найбільший подвижник цієї „площини" Черчил, не буде на цій конференції в Женеві, не буте там теж і всіх інших його партнерів з Ялти і Потсдаму.

Неясні погляди, що мужі, які стоять на чолі урядів чотирьох великодержав, зможуть скоріше порозумітися, чим їхні міністри з певними обмеженнями в своїх діях, ледве чи видержують критику. Це поняття, що прем'єри мають більше еластичности та ширші повновласті датуються з часів війни та безпосередньо після неї. Конференція „на найвищій площині" в Ялті, відбувалася при співучасти Сталіна. А коли, після його смерти, Черчил почав пропаґувати конференцію, то думав, що Маленков візьме в ній участь ,як наслідник Сталіна. Тим часом Черчил не рахувався з цим, що Маленков, хоча станув на чолі уряду, не був Сталіним, бо на Кремлі розгорілася боротьба за владу. Цим самим і „найвища площина" повисла в повітрі.

Теоретично треба ствердити, що шефи урядів виконують найвищі політичні функції своїх держав. Але що говорить воно сьогодні в цих чотирьох державах, які мають зустрітися у Женеві? Як Сталін, Рузвелт та Черчил зустрілися під час війни, вони силою фактів та положення були забезпечені великими політичними повновластями. І світ знає, які наслідки мала ця зустріч. Це, що наступить вкоротці в Женеві, не можна порівнювати з цим, що було перед десяти роками.

Совєтський прем'єр Булґанін не є, на всілякий випадок, представником Совєтів, яким був колись Сталін. Булґанін бо не є диктатором, тільки одним з диктаторів та, як факти говорять, далекий від самостійного діяння і свободи політичних рухів. Бо що є уряд совєтського прем'єра? Це уряд, на який Булґаніна покликав Хрущов. Правда, Булґанін підписував політичні декларації в Варшаві, Вілгороді та Москві, але для кожного ясне, що не він є рушійною політичною силою в Совєтах.

Президент ЗДА, Айзенгавер, який в Женеві зустрінеться з Булґаніним, має одинокий право вести розмови „на найвищій площині", право не тільки формальне але й моральне. Айзенгавер є не лише президентом та шефом уряду на підставі конституції і традиції, але й на підставі політичного потенціялу. Він розуміє значення „найвищої площини", але рівночасно знає прекрасно, які наслідки мала Ялта. І можна беззастережно твердити, що він буде центральною особою на цій конференції. В ньому зосереджується сила держави та цієї части світу, яка на протязі десяти років навчилася орієнтуватися на цю силу.

Прем'єр Англії Іден, який теж засяде за круглим столом у Женеві, був задовго міністром закордонних справ і задовго падала на нього тінь Черчила, щоб він успів призвичаїтися до цього, що він є головним мотором та носієм англійської політики. Безперечно брав Іден участь у всіх міжнародних конференціях останніх двадцяти років і стався дипломатом-спеціялістом, але саме ця спеціялізація відбирає йому вид цього великого та надзвичайного, чого вимагає „найвища площина". Від Черчила віяло великим та широким помахом. Іден, натомість, має велику рутину та знання всіх входів, виходів і позакулісових маневрів міжнародних конференцій.

Америка, Англія та Совєти становили цю трійку, яка з конечности законів війни, створила „найвищу площину". Франція, не во гнів їй кажучи, була тільки причепою, яка в цій площині ніколи більшої участи не брала. Тільки один раз, а саме, як скликано конференцію на Бермудах під аспектом „найвищої площини" (без Москви), то Франція брала в ній участь. Тепер, на конференції в Женеві, засяде і представник Франції за столом, але він, мабуть, буде тільки „цим четвертим".

Недалека женевська конференція виявить не тільки комплекс аж надто розбіжних інтересів, але й поставить поруч себе дуже різні величини. Теми, які будуть там порушені, будуть з одного боку всесвітнього значення, а з другого боку національно обмежені. І можна допускати, що „найширша площина" звузиться до такої, на якій найшли б місце міністри закордонних справ.

Нестор

Юрій Таркович

ВІДСТАВАННЯ ЧОРНОЇ МЕТАЛЮРГІЇ В СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ

Останнім часом совєтська преса знову б'є на сполох: життєвоважлива чорна металюрґія відстає; незадовільно йде продукція сталі і прокату (вальцьована сталь). „Уже два роки підряд плян випуску чавуну не виконується", — жалілася московська „Правда" з 29 березня ц. р.

Хоч совєтський уряд нещадно використовує працю населення і вкладає чимраз більші суми в будову нових і поширення вже існуючих металюрґійних підприємств, продукція металу не задовольняє потреб народного господарства. І нема реальної надії, що ситуація покращає.

В 1952 році, наприклад, річний приріст продукції сталі становив у Совєтах 5,8%, а в 1954 зменшився майже на половину, тобто на 3,1. Річний приріст прокату у 1951 і 1952 становив по 3,1% а в 1954 р. — 2,6%. Чавун: приріст в 1952 — 2,8%, в 1953 р. — 2,5%. На перший погляд, зменшення приросту продукції здасться невеликим, але коли взяти під увагу совєтські гарячкові намагання розбудувати воєнну і напівводєнну індустрію, то це мале, але постійне знижування щорічного приросту продукції є для Кремлю дуже тривожним.

Причин цієї незавидної ситуації є декілька. Передусім — збюрократизована централізація апарату, яка унеможливлює живе керування металюрґійними підприємствами. Кремлівська верхівка знає умовини праці в інших республіках, зокрема на Україні, багатій на металюрґійні заводи, і тому керує справами формалістично, тим самим підриваючи, а то й унеможливлюючи ініціятиву директорів поодиноких заводів.

Дальшою причиною незадовільної праці совєтської чорної металюрґії є недостачальна сирівцева база, що дуже від'ємно впливає на випуск сталі. На цьогорічній весняній нараді сталеварів у Запоріжжі офіційно виявлено брак сирівців. „Дайте нам достатню кількість сирівців, і доменні печі працюватимуть без перебоїв", — розпучливо заявив на нараді представник „Запоріжсталі" Пометун. Наведений автентичний епізод підсилює наше твердження, що большевицька економіка стає перед дедалі більшими труднощами у добуванні найважливішої стратегічної сировини, залізної руди. Старі і колись багаті українські поклади цього сирівцю в Кривому Розі дуже скоро вичерпуються через надмірну експлюатацію і, як виявила конференція сталеварів в Запоріжжі, — наслідки цього вже видні.

Є ще причини, чому Кремль так затривожився станом чорної металюрґії. Як відомо, продукція машинобудівельних заводів великою мірою залежить від кількости і якости даваного їм металю. Але директори заводів постійно жаліються на зрив виробництва із-за браку металю, а металь, який вони одержують, якісно не відповідає сучасним технічним вимогам, — писав академік Гудцов у московській „Правді" з 31 січня ц. р. Совєтська металюрґія випускає застарілі, мало ходові профіли прокату (вальцьована сталь) і дуже незадовільно виготовляє практичний, універсальний прокат, як це має місце в західніх вільних державах. Академік Гудцов сам признає, що в Совєтському Союзі ще й досі існують сорти прокату, які вживалися ще на початку цього століття. Цією заявою сам совєтський учений виявляє всю за[illegible] большевицької пропаганди, яка невтомно повторює відомі байки про те, що совєтська індустрія — наймодерніша у світі.

Ось маленьке порівняння між кількістю продукції деяких металів у Совєтах і в ЗДА:

Чавун: в 1953 році в ЗДА випродукувано 68 мільйонів тонн, а в Совєтському Союзі в тому ж році тільки трохи більше як третину цієї кількости, тобто 27 мільйонів тонн.

Сталь: в 1954 році в ЗДА випродукували 112мільйонів тонн, а в Совєтах в тому ж році — 38 мільйонів. Це — дані Об'єднаних Націй.

Хронічне відставання чорної металюрґії надзвичайно гальмує працю совєтської тяжкої і воєнної індустрії і дуже знижує воєнний потенціял Совєтського Союзу. В цьому ж можна добачати і одну з причин, чому большевицькі диктатори так голосно заговорили про „мирне співіснування" Заходу із Сходом. Москва знає свою слабість, і тому за всяку ціну буде намагатися виграти час в надії, що їй все ж удасться побороти внутрішні труднощі і піднести продукцію чорної металюрґії, а тим самим і продукцію зброї. Москва числиться з тим, що західні держави, а передусім ЗДА, можуть втомитися у своїх зусиллях забезпечити себе стратегічними металями, і тоді їх можна буде „догнати і перегнати".

Вол. Дорошенко

В ГАЛИЧИНІ 50 РОКІВ ТОМУ

(5)

Навіть за кількість тих гофратів треба було зводити бій з панівними польськими колами.

Тож не дивниця, що деякі мамці поглядали на нас, як на добру „партію" для своїх красунь, тим більше, що були між нами хлопці пристійні, як Дмитро Дорошенко або Михайло Деркач. А все це через „леґальний" приїзд, бо коли пару років пізніше почали прибувати наші революціонери нелеґально, то про них уже наші львівські земляки були іншої думки. „Хто знає, — думав не один із статечних громадян, — чи вони не звичайні кримінальники ці втікачі від царського правосуддя. Може, не дай Боже, ще якісь душогуби".

Коли Микола Залізняк сватався до Олени Охримовичівни, то її рідня не дуже йому сприяла, боячися, чи він не якийсь там пройдисвіт, або й бандит.

Покійний д-р Вол. Охримович навіть питався мене про Залізняка, хто то такий, бо я мав у нього довір'я через те, що в 1904 році приїздив „леґально", отже мене він не брав за якогось невідомого „самозванця". Аж як приїхав до Львова батько Залізняка, що був там учителем середньої школи (по галицьки „професором"), з донькою, сестрою Миколи, тоді Оленина рідня повірила, що Залізняк справді Залізняк, а не якийсь підозрілий індивід.

— — — — — — — — — —

До нас, курсантів з України, незалежно від підозрінь щодо нашої заможности, галицькі земляки і у Львові і на провінції ставилися приязно, з неприхованою симпатією, як до братів з-поза історичної прірви, хоч і дивилися разом із тим, як на мешканців з іншого, незнаного й незрозумілого їм світу. Всі нові наші знайомі були прихильниками єдности з Наддніпрянщиною, але це була тільки овіяна романтикою мрія, ідеал, як назвав був його тоді Франко, „поза межами можливого", а покищо люди почували себе міцно зв'язані з Австрією і нікому й на думку не спадала можливість її розвалу. Отже покищо усі звичайні „реальні" люди, а не фантасти хотіли впорядкувати своє життя в межах накиненої їм долею держави й звільнитися щомога з польської супремації. Польща в'їлася їм у печінки. Але наші галицькі патріоти на ділі не покладали рук у боротьбі за краще завтра рідного народу в Австрії. А ця їхня праця йшла заразом на добро всього українського народу, як то передбачав М. Драгоманів, закликаючи земляків-наддніпрянців допомагати Галичині, а вона, мовляв, в свій час стане в пригоді Україні.

Австрійський леґалізм галичан

Галичани були за Австрії, тоді й пізніше аж до самого кінця її, великими леґалістами й людина, що „сиділа в тюрмі", — хоч і не за кримінальні вчинки, а за політичні переконання чи справи, видавалась їм усе ж таки злочинцем. Якраз, як кінчалися наші курси, влада арештувала Михайла Лозинського за підбурливий зміст його анархістичного свистка й він мусів відсидіти за кару пару тижнів у в'язниці. Здається, замість в'язниці, міг він заплатити якусь грошову кару, але або не мав грошей, або з принципу не хотів платити. Треба було бачити, яке це враження викликало в галицько-українському громадянстві. Про ув'язнення Лозинського говорилося з правдивим жахом, а його, й так не дуже мило „бачена", як жидівка, дружина опинилася під справжнім остракізмом, як жінка „кримінальника"! Розуміється, поступовці, як напр., Л. Цегельський, К. Трильовський, М. Павлик та інші, не кажучи вже про наших галицьких товаришів, далекі були від подібних поглядів.

А якже згодом радикально змінилися погляди галицько-українського громадянства, коли за польського панування прийшло до революційної боротьби з окупантом. За несповна 20 років Галичини просто годі було пізнати! Відносини, які настали після збройної боротьби з поляками, нагадували мені нашу наддніпрянську підпільну боротьбу з царатом.

Курси — їх слухачі, професори й виклади

Покінчивши з нашими львівськими чи взагалі галицькими враженнями, перейду тепер до самої цілі нашої подорожі — до викладів. Називалися вони „Українські Наукові Курси" й відбувалися в залі готелю „Belle Vue" на вул. Кароля Людвика, десь недалеко Міського театру. Була ця заля досить простора, але видалася нам якоюсь непривітною. Для наших викладів була вона завелика, бо з Наддніпрянщини приїхало нас ледве кільнадцять осіб. Крім нашої чвірки й Дверницької та Андрієвської, приїхали ще дружина відомого діяча Євгена Чикаленка Марія Вікторовна з сином Левком і двома дочками — Ганною й Вікторією, д-р Іван Липа з дружиною Марією Львовною, симпатичною русявкою, з якою він недавно побрався, фельдшер Іван Сміщук, що служив в одному з київських шпиталів під рукою відомого нашого лікаря-письменника Модеста Левицького, й Федір Шолудько.

Можна ще сюди зарахувати старого революціонера, приятеля Хведора Вовка, Рябка чи Рябкова, що перебував тоді у Львові й акуратно відвідував виклади, ну й декого з ерупівців, що теж час від часу бували. Найчастіше приходив Скоропис, що залицявся вже тоді до Вікторії Чикаленківни, з якою після першої світової війни оженився.

Отож рятувала ситуацію галицька молодь. Позбувшися вже своїх шкільних зайнять, піддержувала вона своїми акуратними відвідинами престиж курсів. Інакше б світили вони пусткою. Від часу до часу відвідував виклади й дехто з старших громадян.

З-поміж галицької молоді вчащали на курси передовсім слухачі українських професорів Львівського університету, учні Грушевського або Студинського. Тоді я познайомився з Іваном Джиджорою, Іваном Кревецьким, що пізніше стали відомими істориками, Ярославом Колтуняком, що став директором „Дністра", Степаном Дольницьким, пізніше адвокатом у Скольому, Артимом Хомяком, талановитим письменником, що, на жаль, передчасно помер, та іншими, імен яких тепер уже не пригадую. Галицькі студенти видалися мені дуже збідованими, особливо Іван Кревецький, високий, худорлявий і блідий юнак. Також і Джиджора виглядав не особливо.

Ходили на виклади й учні старших кляс академічної гімназії, але ні з ким із них я тоді не запізнався, мабуть тому, що багатьох із них ділили від нас роки, а самі вони не наважувалися знайомитися з закордонними земляками. Отож я не познайомився ні з М. Возняком, ні з Ів. Крип'якевичем, які були тоді ще гімназистами.

— — — — — — — — — —

Зголосившися у секретаря курсів, Володимира Гнатюка, що був секретарем НТШ, дуже милий й зичливий, спеціяльно для закордонних земляків, і заплативши якусь невеличку оплату — навіть тепер уже й не пригадую собі її висоти, зачали ми ходити на виклади. Започаткувало їх, розуміється, офіційне відкриття курсів, але, признаюсь, тепер уже не пригадую, як воно виглядало.

Виклади відбувалися перед полуднем. Викладали: Мих. Грушевський — історію України; Ів. Франко — історію української літератури; Хведір Вовк — українську антропологію й етнографію; Кирило Студинський — українську літературу середньої доби (полемічне письменство); Степан Томашівський — спеціяльно про Галичину й Закарпаття; Іван Брик — українську мову; Микола Ганкевич — історію европейських революційних рухів XIX віку, головно французьку революцію; Іван Раковський — біологію.

О. Гайський

ОДНЕ ЖИТТЯ ДЛЯ ІДЕЇ...

(Замість ґрудки на могилу Ілька Сем'янчука)

Я познайомився з Ним з тією хвилиною, як пошта принесла до нашого дому велике таблльо гімназійних абсольвентів. То було влітку буревісного 1914 року, а тому легко уявити, що ні адресата — мого брата, ні більшости зображених на таблльо вже не було вдома; вони просто з шкільної лавки пішли в Усуси, а — кого, з уваги на польсько - австрійський „нумерус клявзус", відкинули — то в австрійську армію.

Я не вмів тоді ще читати (мав менше літ, як пальців на одній руці) — але свого брата на таблльо я, звичайно, зараз віднайшов. А далі шукав уже між незнайомими тільки за „файними", тобто, такими, що мені на перший погляд найбільше подобалися.

І тут мою увагу прикувала худа, видовжена фізіономія. Вона не мала ні регулярности рис, ні чогось іншого, що робило б її „файнішою" інших, чи хоч би рівняло б з найуродливішими. Проте, якийсь небуденний, просто евангельський спокій, доброта й — її вислідне — усмішка приковували увагу іменно до цієї фізіономії. І вона зайняла в моїй „табелі файних" перше місце.

Після буревісного чотирнадцятого року прийшло жниво вісімнадцятого. Тоді на землі українській чудо сталося: між 43 і 53 рівноле жниками північної ширини — в листопаді й січні троянди зацвіли!..

За той час я вмів уже вправно читати і пройшов революційну метаморфозу з австріяка-русина — на українця. І на голові місце шапки, з цісарським "F J" (Franz Josef) — мазепинка, з тризубом зайняла.

Мій „файний" абітурієнт, з таблльо, давно був розшифрований. Він звався Ілько Сем'янчук. Тепер, як і мій брат, на своєму відтинку „Україну робив".

Перед Святом Злуки в Станиславові, доля нарешті звела нас особисто. Очевидно, тільки [illegible] спільного місця звела. Яка вже „спільнота інтересів" могла бути між 24-літнім поручником Української Галицької Армії і... 8-літнім „шкутом", що (в даний мент простуджений) лежав „над кутом" печі, хрупав палену каву з цукром і хвалив собі такий солодкий аспект власної державности?..

Коли гість вискочив з залубнів й еластичним пів-бігом простував до нашої хати, я з такою впевністю, якби бачив Його вже сто разів, вигукнув:

— Пан Сем'янчук приїхав!

Хіба відомі риси, відомий евангельський спокій і добряча усмішка могли залишити будь-який сумнів, що то був Він?..

На яві був ще спокійніший, ще уважливіший. Говорив просто тихо — наче б боявся когось збудити...

... Але доволі ідеалістичних описів — тут же мушу круто на... розчарування повернути. Так, тієї днини Гість справив цілій нашій хаті прикре розчарування, якого зокрема мая мати й сестри ніколи йому не могли забути (хоч ніколи на нього не сердилися).

Справа в тому, що з моментом „гість у дім" — ціла хатня продукція була переставлена на вареники. В „пісворковому" темпі все було готове — вареники, як скакуни з трамполіну, один по одному плигали в кип'яток. І саме тоді Гість і мій брат — наче й їх захопило кип'ятком — зірвалися на ноги... Ідуть!.. В цю ж мінуту, вже!.. Не помогли просьби-мольби — „відбули". На прощання Гість з надвору завернувся й, крізь відхилені двері, дожартував:

— На другий раз напевно з'їмо. Але тоді ще швидше все мусить іти: одна картоплю готовить, друга паляничкі, третя ліпить... Бачите, сьогодні спізнилися...

Дальші слова розсипалися в щасливому реготі двох щасливих стефаниківських „синів", а регіт — в передзвонах залубнів.

Де їм тоді було до вареників, як навколо них, у січні — як в самих них, у серці, цвіли троянди?..

Після різних многокутників смерти, після табору полонених (Тухоля) і втечі до Чехословаччини — я знову зустрів Його на фотографії. Дещо інша група, як на таблльо, але знову — Він і мій брат. Обличчя цим разом суворіші, „кути мудрости" в чуприні відступили помітно взад. Студіями обидва готовляться зачинати від основ будівлю, що так трагічно провалилася.

На початку тридцятих, вже як „інженер Ілля Сем'янчук", вертається до рідного Станиславова. Окружний Союз Кооператив стягнув — рятувати цю установу. Але чи тільки це рішило? Чи, принаймні не з такою силою, тягли свіжі сліди Січня й Листопада?.. Яка різниця, що 5-поверхова „Одеса", з якої балькону, 3 січня дев'ятнадцятого, проголошено передакт 22 січня (Соборного) — тепер окупант „Варшавою" зве?..

Під його рукою довірена Йому установа рапідно пнеться вгору, на вигоні між Казимирівською й Баторого могутні забудування виросли. Село горнеться до свого Інженера, до свого Союзу — польська влада не може нічого зробити.

Одного зимового вечора, в заметіль, з якої світу не видно, шукаю когось по масивах Українського Сокола, в Станиславові. Перевіривши все в театральній залі й гардеробі, ловлю за клямку меншої, руханкової залі. Але тут певно порожньо — ніякого руху не чути...

Зо здивуванням стверджую, що клямка подасться і... застигаю від несподіваного образу. заля битком набита селянами-кооператорами. Молоді й старі — все з вікритими широко очима (й устами) задивлене в свого Інженера, заслухане. Він спокійно, наче привид, стоїть за столом і тихо, але впевнено говорить...

... Між приявними знаходжу свою згубу — двохметрового кооператора, з яким саньми вертаюся в підкарпатське село. Ідемо. Сніг заліплює очі й вуха — але мій кумпан нічого не чує, не знає. Він увесь час про кооперацію, про Союз Кооператив, про „нашого Інженера" говорить. Коли ж я підтакую йому, з дитячою радістю випалює:

— Значить таки буде Україна?

— Ясно, що буде!

— Йой, коли так, то — віо, стара!

І він зірвався з саней і, підбігаючи, став батожити свою, всю білу в снігу, кобилу, що ніяк не могла зрозуміти таких нежданих-незаслужених пестощів.

Коли нагрянули ті, що визволяють людей від „вола і осла, від борошна й одягу, від спокійної ночі і всього того, що є Божого й людського у ближнього твого" — Інженер був приготований на все найгірше.

Не знаю, яким побитом — але чомусь Його на „вітальній параді" в бесідники випхали. Хво чув ту Його промову — забув язика в роті. Ніяких славословій кривавому Тельцеві з Горі, ніяких підлабузнювань. Син українського села здавав уперше нецензурований звіт про „гаразди" того ж села під кнутом шляхетської Польщі.

Плакали українці, поляки, жиди — навіть, тут і там, дехто з визволителів витирав очі...

Але пізніше таки не обійшлося без переслідувань. Коли Інженер з них вийшов „в одному куснику" — то завдячує це тільки своєму надзвичайному тактові й евангельському спокоєві, що бив і від його слів з цілої Його зовнішности.

Одного з тривожно - радісних останніх днів червня сорок першого року, коли найвища особиста мудрість веліла просидіти декілька днів у сховку (щоб не згинути від кулі озвірілого НКВД) — Інженер іде на один з перевулків Станиславова. Там у хатині знайомого відбуваються наради з ініціятиви ОУН. На пост голови майбутньої Обласної Управи є тільки один кандидат: Ілько Сем'янчук!

З типовою собі гідністю і рівновагою дякує за честь. Пропозицію приймає.

Зараз потім уже самий скликає ширшу нараду громадського активу. НКВД все ще шаліє в місті — один випадковий провокатор, навіть один необережний крок міг би всім учасникам коштувати голови.

Але де Сем'янчук — там і певність. Наради проходять так, наче б большевики вже за семи горами-морями були.

А потім прийшов апогей Його життя. Кат утік — в Станиславів увійшли мадярські частини.

Після врочистої Богослужби в храмі, Він, на катедральній площі, проголошує відродження Української Влади в місті й області. Представники мадярської генералїції вітають...

Десятиліттями леліяні в серці троянди зацвіли знову!

(З нинішньої перспективи дехто міг би цей акт порахувати справою одної групи, а Ілька Сем'янчука, в висліді, „вузькопартійцем". Сама тінь такої підозри була б посмертним знеславленням цього великого розуму, серця й характеру. Ілько Сем'янчук знав завжди тільки Україну і тільки їй служив. Пам'ятний акт проголошував як інженер будови народної єдности й волі).

Ще раз розчарування, ще раз по-сизифівськи — від початку!..

Новий, німецький „визволитель" виявився „гідним" большевицького.

Інженерові пропонують високе місце в цивільній адміністрації. Але, хто вчора проголошував куранську владу, не піде з тими, хто її нівечить. Висланники вертаються до своїх панів з порожніми руками:

— Nein, er macht nicht mit!

Знову зміна „визвольників" — друга большевицька інвазія. Скитальча енеїда, Німеччина, Америка, Шикаго. Він завжди один і той же — економічна сила й рушійна машина. Усіблення працьовитости для троянди Ідеї. Усіблення розуму, такту й миротворчости між українськими людьми.

Тільки... оселя цього міцного духа дедалі занепадає, чахне. А 28 квітня нашого п'ятдесят-п'ятого — кінець...

Чудовий фільм одного життя для Ідеї закінчений. Чому такий короткий? — виривається оклик болю... Чому лукава доля забирає від нас людей міри Ю. Шепаровича, Ю. Павликовського, Є. Храпливого, Я. Колтунюка, Ілька Сем'янчука й інших — саме в час, коли, з талантами, знанням і досвідом, вони мали б керувати кораблем щасливого побуту й добробуту Народу (чи хоч би Його великої вітки?).

Єдина розрада в нещасті: життя коротке — але людські діла довготривалі! — Хай же це прикладне життя для Ідеї буде новому поколінню дороговказом, аж доки на українській землі не зацвітуть утретє — цим разом, назавжди — троянди Волі!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Нюарк, Н. Дж.

Загальні збори Т-ва „Самопоміч"

В неділю, 27-го лютого б.р. в Українській Централі відбулись 6-ті Загальні Збори О.У.А. „Самопоміч", відділ в Нюарку.

Збори відкрив голова Т-ва інж. Попович і нарадами проводила окрема Президія з д-ром Іваном Карапінкою, як предсідником. Уступаючий голова у своєму звіті подав тільки короткий перегляд цілорічної праці Управи, залишаючи оновне звітування поодиноким референтам відділів. За це більше часу і уваги присвятив він для насвітлення умовин, серед яких проходила праця Управи, як теж для з'ясування завдань Т-ва в найближчій будуччині.

Зовнішній відтинок праці секретаріяту провадив секретар Т-ва мґр. Богдан Геврик. Управа відбула в діловому році 18 пленарних засідань, двоє ширших сходин із громадянством та одне велике віче в переселенчих справах. Натомість внутрішні справи секретаріяту провадив окремий урядовець, радник Теодор Олесницький. В засяг його праці входили найрізнородніші і найважливіші справи членів Т-ва. Не тільки збирання вкладок, але і зголошування до Вашингтону, реєстраційні зголошення, зміни адрес, виробнювання старечої пенсії, соціяльної допомоги, підшукування праці і помешкань. Числа, що їх подав мґр. Геврик, саме із тієї ділянки праці секретаріяту були не тільки поважні (самих податкових зголошень 260), але й переконливі, на скільки необхідним є постійний урядовець в такому товаристві як „Самопоміч", урядовець, з яким можна сконтактуватись кожного дня і в кожній справі дістати від нього, якщо не відручну допомогу, то принаймні правильну і совісну пораду.

Пані Александра Терлецька, скарбник Т-ва, подала приходи в діловому році на загальну суму 3,063.09 дол. та розходів на суму 3,027.95 д. Сальдо на день рівнянні з мин. роками, касові обороти значно зросли, що свідчить рівночасно про зріст активности організації. Приходи базувались головно на членських вкладах і на доходах з влаштованих імпрез.

Організування будьякої імпрези в Нюарку, де в даному моменті існує понад 40 різного роду товариства і організацій, є справою дуже скомплікованою і навіть дуже ризиковною. Через надмір таких імпрез, розрахованих на „дохід", не могла своєї діяльности розвинути як слід культурно-освітня секція „Самопомочі". Все ж таки, референт відділу імпрез інж. Питляр а згодом його заступник найшли досить відваги і сприту та зарзикували організування 4-ох більших імпрез, які мали поважні успіхи, не тільки морального характеру. Саме ті успіхи, збільшили касу Т-ва та вможливити інтенсивнішу працю інших його відділів.

Увага відділу Суспільної Опіки була спрямована головно на наших залищенців в Европі й тому вся його праця була наставлена на зібрання потрібних фондів, що дуже часто зазублювалась з працею відділу імпрез чи навіть переселенчого. Висліди цієї праці є чимало й тому п. Августина Хома, референтка цього ж відділу, мала про що звітувати. Вистачило тільки переглянути її кореспонденційну течку й побіжно хоч би, прочитати один-два листи.

16 різних назв, прізвищ і місцевостей подає список Суспільної Опіки. Найдете в ньому і дитячі садки в Австрії чи Німеччині, побіч парафіяльної школи в Нюарку, пластовий табір в Німеччині побіч наукової конференції в Мюнхені, СХС побіч Сарселю, хворий військовик побіч вмираючого журналіста... Відділ Сусп. Опіки може мати повне моральне задоволення із своєї, не завжди приємної, але якже конечної і корисної праці, а з ним і через нього усі члени Т-ва.

Таке саме вдоволення може мати і мґр. Я. Яворський, референт Переселенчого Відділу. Висліди його праці, на міру наших можливостей, є також дуже поважні. Відродження серед нашого громадянства зацікавлення для переселення нових українських скитальців з Европи в рамах нового іміґраційного закону, при допомозі великого віча із співучастю представників ЗУАДК-у та 3,000-х відозв і закликів до громадянства; зорганізування технічного бюра в приміщенні „Говерля", де впродовж 4-ох тільки місяців виготовлено 12 ашурансів та погоджено 23 сторон і наприкінці: зібрання шляхом імпрез 900 дол. готівки як фонду на покриття перших потреб новоприбулих скитальців — ось висліди, що не потребують ніяких коментарів.

Останнім був звіт д-ра Романа Ричка з діяльности Економічного Відділу Т-ва. Відділ цей, визнавши необхідність створення окремої української установи, конкретно торговельної кооперативи, яка, не перешкоджуючи в дальшому розвоєві уже існуючих чи прийдешніх приватних підприємств, не тільки покривала б постійно зростаючі матеріяльні потреби українських громадян міста Нюарку, але створила б також поважні можливості систематичного й організованого збирання та побільшування постійного фонду на потреби української науки і культури в Америці. Відділ цей перевів в тій справі низку організаційно - підготовчих заходів. Створено окремий Організаційний Комітет під головуванням д-ра Гоя і орему Ділову Управу, яка придбала вже для цієї ідеї 159 членів із 238-ми уділами на суму 17,000 дол. Коли взяти до уваги, що до відкриття кооперативи передбачено суму 25,000, можна думати оптимістично, що бракуюча сума 8,000 дол. найде скоро своє покриття і що проєктована кооператива ще цього року відкриє свою крамницю.

В оживленій дискусії після звітів, не тільки дуже позитивно оцінювано звіти Управи й висловлювано слова повні признання голові і поодиноким її членам, але порушено теж низку інших важливих проблем, що їх розв'язати мала б нова Управа. Проблема притягнення нашої молоді до праці на терені Самопомочі; нав'язання тісніших контактів із давньою іміґрацією, яка зуміла підтримати українськість своїх дітей, поширення харитативної діяльности Т-ва, організування захистів для старців і тп.

Кожний із промовців виявляв належне зрозуміння для порушуваних питань і кожний теж виявляв своє вдоволення із факту, що „Самопоміч" залишилась організацією понадпартійною, загально - українською, і тому теж конструктивною.

Момент цей підкреслив окремо також делеґат Централі д-р В. Савчак, який високо оцінив досягнення нюарського відділу „Самопомочі".

Під час зборів влаштовано грошеву збірку для цілей суспільної опіки, що принесла 22.50 дол.

На пропозицію Контрольної Комісії, Загальні Збори одноголосно уділили абсолюторії уступаючій Управі і перевибрали негайно нову за листою Комісії Матки в наступному складі: інж. Попович — голова, пані А. Хома і Ст. Манько та панове: Геврик, Яворський, Кобилянський, Ричок, Зелик, Грибик, Кувик і Хмілевський — члени Управи. Перевибрано теж Контрольну Комісію, Товариський Суд і делеґатів до Централі „Самопомочі" та до Українського Конґресового Комітету.

Зет.

XIX. Конґрес ЦЕСУС-у

На своєму засіданні дня 3-го травня 1955 р. Управа ЦЕСУС-у в Мюнхені вирішила згідно з V. розділом, § 23 статуту ЦЕСУС-у, скликати на 9 і 10 вересня 1955 в Лювені (Бельгія) Звичайний XIX Конґрес ЦЕСУС-у з таким порядком нарад:

1. Відкриття,
2. Вибір президії і ділових комісій Конґресу,
3. Відчитання привітань,
4. Прийняття порядку нарад і правильника Конґресу,
5. Затвердження зміни у правному членстві ЦЕСУС-у,
6. Прийняття протоколу з XVIII Конґресу ЦЕСУС-у,
7. Звіти уступаючої Управи ЦЕСУС-у,
8. Звіти звичайних і надзвичайних правних членів ЦЕСУС-у,
9. Звіт Контрольної Комісії та Товариського Суду,
10. Дискусія над звітами й уділення абсолюторії уступаючим Керівним Органам ЦЕСУС-у,
11. Зміна статуту,
12. Вибір нових Керівних Органів ЦЕСУС-у,
13. Звіти ділових комісій та прийняття резолюцій Конґресу,
14. Внески й запити,
15. Закриття Конґресу.

Члени і братні організації ЦЕСУС-у, що бажали б внести доповнення чи зміни до порядку нарад, повинні вислати доповнення чи зміни на адресу Управи ЦЕСУС-у в Мюнхені (Німеччина).

Всі правні члени ЦЕСУС-у мають скликати Надзвичайні Загальні Збори й обрати делеґатів на XIX Конґрес ЦЕСУС-у, згідно з статутом ЦЕСУС-у, § 25 („Звичайні правні члени ЦЕСУС-у мають право висилати на кожних 10 фізичних членів одного делеґата. На решту членів припадає один делеґат. Правний член, що має менше п'яти фізичних членів, не висилає делеґата на Конґрес. Вибір делеґатів станових студентських організацій, членів ЦЕСУС-у, відбувається на З'їзді, або на Загальних Зборах").

Всі правні члени мають переслати до 15 серпня ц.р. протокол із Надзвичайних Загальних Зборів і подати прізвища вибраних делеґатів на XIX Конґрес ЦЕСУС-у.

Залеглі звіти з біжучої діяльности студентських організацій і протоколи з Звичайних Загальних Зборів повинні бути надіслані до Управи ЦЕСУС-у в Мюнхені найпізніше до 30 липня ц.р.

ШЛЯХИ НА СОЮЗІВКУ

Численні громадяни, головно з Метрополії Ню Йорк і Ню Джерзі запитують часто про можливості переїзду на Союзівку. Ці можливості тепер дуже удогіднені, у зв'язку з переданням до вжитку нюйоркського „Трувею". З Ню Йорку можна їхати через тунелі Голланда або Линколна шляхом ч. 3 до шляху ч. 17. Через міст Вашингтона треба їхати шляхом ч. 4 до шляху ч. 17. Цим шляхом можна їхати аж до місцевости Вуртсборо і там звернути направо на шлях ч. 209 та їхати ним ще 18 миль аж до знаку, що показує поворот на право — на Союзівку. Проте, на шляху ч. 17 під кінець тижня досить часто є більший рух і його можна оминути, звертаючи вже біля місцевости Сафферн на „Трувей", в'їзд на який відмічено численними знаками. Цим „Трувеєм", на якому дозволена швидкість 60 миль, треба їхати приблизно 45 миль до третього з черги виїзду ч. 18 в місцевості New Pfalz, і там звернути наліво на шлях ч. 299 та їхати кілька миль до шляху ч. 55 (44) і там звернути на право та їхати вже приблизно 18 миль до синьо-жовтого знаку (по лівому боці), що вказує шлях на Союзівку. З місцевостей горішнього Ню Йорку (Бофало, Рачестер, Ютика, Сиракюз і т. д.) їхати „Трувеєм" до Кінгстону і там звернути на шлях ч. 209 та їхати ним до Кергонксон, звідки ще тільки дві милі до Союзівки. Для мешканців ст. Ню Джерзі дуже догідно доїхати до шляху ч. 17, останнім відданим до вжитку недавно виїздом у місточку Paramus, і проїхавши кілька миль до Suffern, звернути, як і попередньо на „Трувей". Це для тих, що їдуть приватними автомобілями. Ті, з Ню Йорку і околиці, що хотіли б скористати з публічних засобів комунікації, можуть їхати автобусами з Ню Йорку до Кергонксон. Автобуси відходять з центральної станції в Ню Йорк (Порт Оториті Бос Термінал) при 42-ій вулиці кожного дня в такому часі. Автобуси лінії Short Line відходять з Ню Йорку кожного дня в годинах 7:30, 8:30, рано і 12:30 та 3:30 пополудні. В суботу їде ще один автобус о год. 6:30 рано. Крім цієї лінії, до Кергонксон їдуть ще два рази денно, о год. 7:30 і 10:30 рано автобуси лінії Inter City Line, що виїжджають з тієї самої центральної станції.

КНИЖКА Й ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ РЕЧІ В ДОМІ КУЛЬТУРНОЇ РОДИНИ.

ПОДЯКА

УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО СПОРТОВОГО КЛЮБУ В НЮ ЙОРКУ

складає цією дорогою найщирішу подяку Вп. Панам: Гаврилюкові, Костюкові, Лисяковій, Хамуляковій і Черниковій

за їхню поміч при влаштуванні нашим товариством зустрічі з Громадянством, як також п.п. Гладунові, Кульчицькому, Стасюкові й фірмі „Поділля" за матеріяльну допомогу, що у великій мірі уможливила проведення такої імпрези.

Управа УСК-у

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ: КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВИНҐС!

Книжка й часопис — найнеобхідніші в домі культурної людини.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10 ¢ за виготовлення нової адресової кліші, а члени УНС ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

З СОВЄТСЬКИХ БУДНІВ

ЛЕКЦІЇ І ПЕЧАТКИ

Передруковуємо нижче фейлетон з київської „Радянської України" (з 27 травня ц. р.) про одного з „лекторів" Центрального лекційного бюра Головного управління культурно - освітніх установ Міністерства культури УССР, які цілими зграями літають тепер по українських селах з лекціями на тему про розбудову тяжкої індустрії, кукурудзу, щілинні землі та інші „діялектичні матеріялізми".

„Різкий стук у двері — і в кімнату секретаря Красноградського райкому ЛКСМУ на Харківщині розв'язно входить ще досить молода людина.

— Лектор Центрального лекційного бюра Комісаров. Будемо знайомі...

Про Василя Олександровича Комісарова незабаром заговорили в районі. Та хіба тільки тут! Навіть в обком ЛКСМУ полетіли тривожні чутки. Але не будемо випереджати події...

Ледве від'їхавши від Краснограда в напрямі колгоспу „Друга п'ятирічка", лектор випив першу чарку.

— Для хоробрости — пояснив він зніяковілій працівниці райкому комсомолу т. Підько, якій доручили супроводити столичного лектора.

Приїхавши в село, Василь Олександрович насамперед попрямував до голови сільради т. Шельового. Звідти він вийшов з оформленою „путівкою" і наказав везти його в колгосп імені Леніна, що в селі Добренька.

— Як, в Добреньку? — перепитала його т. Підько. — А тут хіба ви не будете читати? Адже двісті колгоспників чекають...

— Начальству не вказують, — обрізав Комісаров. — Виконуйте мій наказ!

Повторилася стара історія. Доїхавши до села, лектор перехилив другу чарку, а замість лекції про важку індустрію розповів кілька автобіографічних анекдотів. Треба сказати, що він дуже цінив ці анекдоти, бо, розповівши їх, поставив вимогу про відмітку „путівки".

— Та ви ж нічого не читали! — зауважив секретар парторганізації колгоспу імені Леніна т. Цапенко.

— Диваки! Кожне моє слово п'яти лекцій варте! Ач які, критикувати представника ЦК ЛКСМУ... — ледве повертаючи язиком, промимрив п'яниця. — Та ви знаєте, що я вам зроблю? Роз-кри-ти-кую. На всю і раїну!

Невідомо, що примусило керівників колгоспу задовольнити вимогу Комісарова, але факт лишається фактом. Печатку було поставлено...

...Читати лекцію у Вільховому Розі Комісаров погодився не зразу. Його дуже образила відсутність афіші. Але, погодившись, він тут же відчув, що йому знову бракує „хоробрости"...

Щоб не інтригувати читачів, скажемо відразу: лекція в колгоспі „Червона Україна" села Вільховий Ріг так само не відбулася з незалежних від слухачів причин.

Найкраще про ті „причини" говорять загублені п'яним лектором „путівки" Центрального лекційного бюра Міністерства культури УРСР і три „путівки" відділу пропаганди і агітації ЦК ЛКСМУ. Але Комісаров не був би Комісаровим, коли б усі вони не були вміщені так, нібито він прочитав у цьому колгоспі аж п'ять лекцій.

Для того, щоб картина лекційного турне Василя Олександровича Комісарова була досить повною, треба згадати, що на другий день його знайшли п'яним під парканом одного ресторану у Краснограді.

Лежачи на своєму чемоданчиту, він гримав на всю вулицю:

— Роз-не-су! Пам'ятатимете мене!

Комісаров, звичайно, має рацію. Але сподіємось, що згадка про цю подію лишиться не тільки в пам'яті жителів Краснограда".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

КЛІВЛЕНД, О. — Піврічні збори Т-ва „Сокіл", Відд. 336, відбудуться в неділю, 10-го липня, о год. 1-ій попол., в У. Н. Домі. Проситься членів прийти на збори, та вирівняти належні вкладки. — Г. Степанек, предс.; Г. Кісіль, фін. секр.; Я. Дзядиґа, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Подається до відома, що піврічні збори Т-ва ім. І. Франка Відд. 334 відбудуться в неділю, 10-го липня, о год. 1-ій попол., в залі У. Н. Дому, 2255 West 14th St. Довгуючих просимо вирівняти свої залеглости. Присутність на зборах є конечна. Буде обговорено кампанію за новими членами до УНСоюзу. Просимо прийти на збори і забрати свої чеки дивіденди. — Н. Задорецький, пр.; С. Морозович, фін. секр.; И. Марцінюк, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Збори Т-ва „Дністра" Відд. 361 відбудуться в суботу, 9-го липня, о год. 8-ій веч., у власній домівці при 119 Ave. A I. поверх. У програмі зборів звіти з діяльности, фінансів, опікунів хворих, кореспонденції, біжучі справи та звіт делеґатів на з'їзд УКК. Перед зборами приймається вплату членських внесків. — І. Галичин, предс.; П. Кучма, фін. секр.; В. Вишиваний, кас.; В. Барагура, рек. скр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Б-ва св. Ап. Петра і Павла Відд. 220 відбудуться в суботу, 9-го липня, о год. 7:30 веч. в парафіяльній залі 4952 South Paulina St. Всі члени обов'язково повинні явитись хоч раз на пів року бо є важні справи до вирішення, як рівнож хто має знайомих, що ще не є членами УНС просимо привести на збори, щоб вписати їх в члени УНСоюзу. Довгуючі члени повинні вирівняти свої залеглі вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — П. Пуціло, предс.; П. Блідий, кас.; Г. Гарасим, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Т-во Т. Шевченка Відд. 156 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 9-го липня, о год. 8-ій веч. Просимо всіх бути присутніми. — В. Новак, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ Відд 182 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10-го липня, о год. 2-ій попол., в парафіяльній залі 45-47 Ґовп Еве., Пасейк, Н. Дж. Просимо членів прийти на збори та вирівняти свої місячні вкладки. — Управа.

СКРЕНТОН, ПА. — Т-во Над Збруча Відд. 280 повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 10 липня, о год. 2-ій попол., в Укр. Гор. Клюбі, 608 Вест Лакаванна Еве. Присутність членів обов'язкова. Буде звіт за перших 6 місяців. — О. Запоточний, Р. Рубльовський.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Піврічні збори Т-ва „Зоря" Відд. 69 відбудуться в суботу, 9-го липня, о год. 8-ій веч., в зал' св Юрія ч. 5 під ч. 33 Іст 7 в. і. Просимо всіх членів прибути на збори. — Н. Ковбасник, предс.; І. Мартинець, кас.; М. Ликтей, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Відділ 292 подає до відома своїм членам, що з причини літнього сезону не буде зборів Відділу в липні і серпні, але секретар буде відбирати вкладки як звичайно в другу неділю по першім і кожну п'ятницю, о год. 8-ій веч., в У. Н. Домі при Мішиґан і Мартин вул. — Д. Дубрівний, рек. секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Т-ва Зап. Січ Відд. 371 відбудуться в п'ятницю, 8-го липня, о год. 8-ій веч., в Січовій залі при 506 — S. 18 Ave. Проситься членів прийти на збори і заплатити вої вкладки на зборах Відділу. — І. Оверко, предс.; П. Заболоцький, кас.; Ю. Баранюк, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Т-во ім. М. Грушевського, Відд. 219, повідомляє своїх членів, що чергові місячні збори відбудуться в суботу, 9-го липня, о год. 7-ій веч., в церковній залі, 675 So. 19th St. Просимо усіх членів явитися на зборах, бо маємо важні справи до полагодження. — Уряд.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Т-во Зап. Січ Відд. 75 повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10-го липня в У. Н. Домі 4655 Мартін, точно о год. 1-ій попол. Проситься всіх членів прийти на збори бо є важні справи до полагодження. — В. Зубар, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во ім. Дм. Вітовського Відд. 375 повідомляє, що місячні збори відбудуться як звичайно в другу суботу місяця липня від год. 7 в Клюбі Горож. Можна буде відібрати чеки дивіденд. — В. Василюк, предс.; О. Бережницький, кас.; Е. Грималяк, секр.

БАЛТІМОР, МД. — Б-во Пр. Тройці Відд. 320 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10-го липня, о год. 1:30 пополудні в Укр. Гор Клюбі, 3101 O'Donnel St. Проситься всіх членів прийти на означений час і вирівняти свої залеглости. — Д. Пісецький, предс.; І. Малко, секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. — Піврічні збори Т-ва ім. М. Шашкевича 94 Відд. відбудуться в неділю, 10-го липня, о год. 1:30 попол., в залі У.Д.К. при вул. Ґрейлінґ 2376. Проситься членів прийти на збори, й забрати свої дивіденди від УНС і буде піврічний звіт контральної комісії. — Управа.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — С-во Рож. Прес. Богородиці Відд. 36 повідомляє своїх членкинь, що збори відбудуться в суботу, 9-го липня, о год. 6-ій веч. Просимо прийти численно, контрольна комісія здасть звіт за 6 місяців. Просимо привести нових членів і також напоминається довжних вирівняти свої довги. — Є. Ґерула, предс.; М. Шворц, кас.; С. Гунька, секр.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Т-ва ім. Т. Шевченка Відд. 349 відбудуться в неділю, 10-го липня, о год. 2-ій попол., в домі Лісного. — І. Шеґера, предс.; В. Ясіновський, кас.; М. Лісний, секр.

ОЗОНЕ ПАРК, Н. Й. — Піврічні збори Т-ва Вільна Україна Відд. 200 відбудуться в суботу, 9-го липня, в Клюбовій залі де звичайно, о 8:00 год. веч. Просимо всіх членів прийти на ці збори і вирівняти свою залеглість, щоб не наражуватись на суспенду. Також буде Фінансовий звіт та І. піврік і справа пікніку. — В. Балук, предс.; Е. Паращук, кас.; В. Ворґуль, секр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. — Т-во Українська Січ Відд. 59 повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 9-го липня, о год. 7:30 веч., в У. Н. Домі, 517 Галет вул. Взивається все членство прийти на збори і вислухати звіту контролі. Кожний член повинен взяти білет на пікнік. У. Н. Союз наложив на наш Відділ 14 нових членів, що маємо приєднати в цій кампанії. Ми всі мусимо бути організаторами і сповнити товариський обов'язок і кожний хто приєднає дістане нагороду. Берімся всі як один до праці. — Управа.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — До членів Т-ва „Свобода" 194 Відділу: дуже часто бувають випадки, що від дати виставлення полиси зайшли деякі зміни, котрі треба справити. Це є виключно в інтересі даного члена, бо трапляються випадки, що при виплаті асекурації треба ізза таких причин здержати виплату аж до виясненя. Такими справами які треба кожному членові перевірити є: 1) Зміна прізвища у зв'язку із подружжям (або тепер при одержуванні американського горожанства заходять зміни прізвищ); 2) Справа спадкоємця на полісі даного члена. Трапляються випадки, що поданий спадкоємець при виданні полиси помер або член уважає за свого спадкоємця когось іншого, це ті основні речі які треба кожному членові провірити. В інтересі всіх членів, які мають такі справи до переведення, повідомляємо, що Відділ такі справи Вам полагодить, тільки просимо зголоситись до секретаря Відділу з полісою, виповнити відповідні друки, подаючи докладне прізвище (яке одержано при подружжі або при одержуванні горожанства) як також подати треба свойого спадкоємця. Без відсутности члена ми не маємо права самі перевести таких змін. З огляду на ферії ми будемо полагоджувати справи вже від 23 липня ц.р., в год. від 11-2 попол., під адресою: 740 East 9th Street, New York City, або в разі потреби порозумітись можна тел. Телефон секретаря: CA 8-1041. — В. Никифорук, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Б-ва св. Василія Відд. 339 відбудуться в суботу, 9-го липня, о год. 7-ій веч., в домі Громади на Лявренц вул. Проситься всіх членів бути присутними і вирівняти залеглі вкладки і забрати свої чеки дивіденди. — О. Будай, предс.; В. Мущинка, кас.; О. Хромяк, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Б-во св. Стефана, Відд. 221, повідомляє всіх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 10-го липня, в Домі Відд. УНСоюзу, 841 N. Western Ave., о год. 12:30 пополудні. Будуть звіти урядовців за 6 місяців, звіт контрольної комісії, роздача дивіденди та другі важні справи до полагодження. Напоминаємо і просимо довгуючих членів прийти та вирівняти свої залеглості. — Ф. Васильовський, предс.; І. Михальцевич, кас.; Т. Шпікула, секр.

Посмертні Згадки

МИКОЛА ГИЛИВЕРА, довголітній член Т-ва ім. Є. Коновальця Відділ 423 УНСоюзу в Шикаго, помер 11-го червня 1955 р. несподіваною смертю у 48 р. життя. Покійний залишив в смутку дружину Марію і сина Вільяма. Похорон відбувся 15-го червня при участі Родини, Знайомих і Членів Відділу. — В. Й. П.!

Управа 423 Відд.

ЙОСИФ КНИГІНИЦЬКИЙ, член Відділу 149 УНСоюзу, помер 25 червня 1955 р., в Лакавані, Н. Й. Покійний народився 1882 р. в Ляшках Шляхецьких, пов. Товмач, Зах. Україна. Приїхав до Америки в 1905 р. Покійний залишив 7 дітей: Марію, Константина, Анну, Кароліну, Вікторію, Павліну і Марґарету, 16 внуків, 2 правнуки, брата Гната та 2 сестри Наталку і Анну в Зах. Україні. Похорон відбувся 28 червня з церкви св. Духа на цвинтар св. Хреста в Лакавані. — В. Й. П.!

М. Стецьків-Дика, секр.

Купуйте в Підприємствах, що оголошуються в „Свободі"!

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 17-мільйонового майна УНСоюзу.

ТАРЗАН, ч. 3493. Стріляння до цілі

З натягненим луком Тарзан безшумно підповз до вартівника, який нічого не підозрівав; в'язні спостерігали свого рятівника з надією в очах.

Тарзан натягнув лука на всю широчінь і націлився проникливим сірим оком.

Коли сталеподібні пальці пустили тятиву, нагло прозвучав звук стріли. Араб упав лицем до землі.